

Comentariu la Studiul „Patru evaluări ale tranziției”, Autor Cătălin Zamfir

Mariana Stanciu¹
***Institutul de Cercetare a Calității
Vieții, Academia Română***

Sursa: Revista Inovația Socială nr. 2/2014 (ianuarie-iunie)

URL stabil: <http://www.inovatiасociala.ro/articol/135>

Publicată de: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Revista Inovația Socială este o revistă online creată în cadrul proiectului „Inovația Socială - Factor al dezvoltării socio-economice”, proiect coordonat de Prof.dr. Cătălin Zamfir în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Această revistă utilizează politica liberului acces la conținut, pornind de la principiul conform căruia cercetarea deschisă publicului sporește schimbul global de cunoaștere. Inovația socială este o revistă electronică pe care cititorii o pot urmări pe măsură ce este scrisă și pe care o pot scrie ei înșiși. Revista va avea o apariție bianuală, dar fără a avea o dată de apariție, ci un interval în care este scrisă. Astfel, în lunile ianuarie-iunie va fi scris primul număr, iar în lunile iulie-decembrie va fi scris cel de-al doilea număr. În perioada respectivă, pe platforma online vor fi publicate în timp real contribuțiile și dialogurile generate între cititori și contribuitori.

Prin accesarea articolelor din arhiva Revistei Inovația Socială indicați acceptarea termenilor și condițiilor de utilizare care sunt disponibile la adresa <http://www.inovatiасociala.ro/> care indică, în parte, faptul că puteți utiliza copiile articolelor doar pentru utilizare personală, necomercială. Vă rugăm să contactați redacția pentru alte tipuri de utilizare la adresa contact@inovatiасociala.ro.

Orice copie a materialelor din Revista Inovația Socială trebuie să conțină aceeași notă de drepturi legale, așa cum apar acestea pe ecran sau tipărite.

¹ mariana1stanciu@yahoo.com

Comentariu la Studiul „Patru evaluări ale tranziției” Autor Cătălin Zamfir

Mariana Stanciu

Rezumat:

Dincolo de orice comentariu aplicat strict la text, studiul domnului profesor Zamfir vine cu o interpretare nouă, interesantă și pe alocuri chiar provocatoare, asupra perioadei de tranziție la economia de piață din România, un studiu ce dovedește o capacitate de sinteză cu totul remarcabilă din partea autorului. Referindu-ne direct la unele paragrafe din text însă, credem că s-ar putea dovedi utile următoarele argumente, ce vin poate dintr-o cunoaștere ușor diferită a realităților analizate.

Cuvinte cheie: Tranziție, România, Fondul Social European

Abstract:

Beyond any comment applied directly on the text, prof. Zamfir's study comes with a new and interesting and challenging interpretation on the transition to the market economy in Romania, a study which proves remarkable skills of synthesis. Concerning the text, we believe that the following arguments might be useful, given that they come from a different perspective on the realities that have been analysed.

Keywords: Transition, Romania, European Social Fund

Dincolo de orice comentariu aplicat strict la text, studiul domnului profesor Zamfir vine cu o interpretare nouă, interesantă și pe alocuri chiar provocatoare, asupra perioadei de tranziție la economia de piață din România, un studiu ce dovedește o capacitate de sinteză cu totul remarcabilă din partea autorului. Referindu-ne direct la unele paragrafe din text însă, credem că s-ar putea dovedi utile următoarele argumente, ce vin poate dintr-o cunoaștere ușor diferită a realităților analizate :

I. Personal, credem că strategia/concepția tranziției nu a fost de neînlocuit, putându-se alege soluții mai puțin înclinate spre sacrificarea resurselor umane în procerul de tranziție. Altfel spus, strategia aleasă și ceea ce s-a numit terapia de șoc, concepția schimbării sociale nu a fost cea mai bună. Dimpotrivă, aceasta a fost dintre cele mai puțin inteligente și costisitoare. Credem că nici politicienii, nici instituțiile și nici unul sau mai multe state nu pot acționa legitim voind să experimenteze schimbări politico-economice, vizând ab initio sacrificarea unor oameni în procesul respectiv. Cine își asuma totuși, cu de la sine putere, asemenea inițiative devine răspunzător (pe măsura sacrificiilor asumate, după caz, de la subminarea unei economii – prin rea credință sau din pură incompetență - până la crime împotriva umanității) în fața istoriei și a urmașilor ce vor resimți, pe termen lung, efectele sociale ale sărăcirii capitalului uman, din toate sferele vieții sociale.

Ori, asumarea în anul 1990, a trecerii la economia de piață, în cazul României, a fost acceptată social doar pornindu-se de la premisa aplicării unei protecții sociale susținute populației ce avea să suporte schimbările respective, protecție care ar fi trebuit să împiedice pierderile umane (previzibile) ale tranziției. Protecția respectivă s-a aplicat însă, doar la nivel modic, fiind mai degrabă un mit (spre deosebire de aceea practică în state similare). Pierderile uriașe de capital uman suportate de România în tranziție - dincolo de subminarea

conștientă și calculată a economiei românești, prin falimentarea deliberată a celor mai multe obiective industriale, construite cu sacrificii mari (ani grei de foame națională) în anii comunismului – explică în bună măsură de ce tranziția din România nu poate semăna, de exemplu, cu cea din Polonia sau Cehia, iar performanțele economice ale României de astăzi sunt incomparabile, nu numai cu cele ale altor țări care au trecut prin tranziție, ci și cu cele ale României dinainte de 89. Si asta nu în termeni de PIB - PIB-ul fiind un indicator de inteligență extrem de scăzută, deoarece amestecă premise ale bunăstării cu rezultate economice, adică plusuri cu minusuri, avantaje cu dezavantaje economice, oferind o imagine slab sugestivă și oarecum confuză asupra stărilor de fapt dintr-o societate.

Cu regret, afirmăm caracterul evitabil al costurilor sociale ale tranziției și în cazul României, nu doar în cazul celorlalte state ce s-au angajat în trecerea la economia de piață, în anii 90, ba mai mult, credem că în bună măsură, pierderile României au făcut parte din calculele strategice și geo-politice continentale ale puterilor din UE, ce au avut ca obiectiv asimilarea rapidă a pieței numite România, în condiții de diminuare drastică, prin diverse mijloace (prin jocul liber al pieței, prin legislația europeană ș.a.), a capacităților existente de afirmare, a avantajelor specifice și a autonomiei economiei și pieței românești.

Nu spunem că nu ar exista, probabil, la nivel de persoane, și bune intenții în rândurile reprezentanților sau decidenților de la vârful UE, cu privire la dezvoltarea socială a țărilor mai nou intrate în Uniune. Dar se vede că asemenea bune intenții, cel puțin în cazul României, au devenit aproape inoperante, în acest sistem care, din cauza concurenței economice, a dezvoltat și unele obiective oculte, între altele, pe acela de a dăinui cu orice preț în istorie. Prin extinderea sa spre est, bineînțeles, UE și-a pavat interesele, la nivel ideologic, cu intenții umanitariste. Nici o instituție internațională la vedere nu ar putea să-și atingă idealurile, fără a adopta și mai ales a afișa, asemenea intenții. Dincolo de asta însă, faptele UE vorbesc de la sine. Acestea nu pot înșela pe nimeni. Lărgirea dincolo de UE 15 și 25 a UE au fost simple strategii de captare de noi piețe și mai ales de noi câmpuri de resurse economice ieftin exploatabile (România făcând parte astăzi, între altele, dintr-un fel de nou sistem colonial al Occidentului), în condițiile în care UE ca și sistem economic, se confruntă din ce în ce mai dur cu piețele americană, japoneză, chineză ș.a. Toată lumea știe asta și pot fi găsite afirmații în acest sens, chiar la personalități și analiști sociali din UE. Dincolo de orice supoziție însă, ce s-ar pune face sau nu pe baze speculative, rămân faptele. Obiectivele și implicit tendințele UE din anii 90 nu s-au schimbat dramatic, nici după anul 2000. De exemplu, dacă vom vedea câți bani a alocat Fondul Social European, după anul 2007 (http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ab/Graph_02_spending_per_country.jpg), protecției sociale din țările europene, vom constata că Polonia, Germania sau Italia au primit sume aproape sau chiar mai mult decât duble comparativ cu România, Bulgaria, Letonia sau Lituania - acestea din urmă deținând procente de săraci record în Europa. Nu-i mare greutate, să faci o lege relativ egalitaristă, pe care s-o aplici unor state profund decalate social. UE se pricepe la inginerii legislative și, mai ales birocratice, extreme de "evolute", pentru a împiedica ajungerea banilor spre est, în pofida retoricii comunitare ce îi blamează pe cei ce atrag mai greu fondurile europene ... Exemple fără număr, de acest fel, pot fi găsite pe net, ceea ce atestă, chiar și indirect, existența unui calculul susținut pe termen lung, privind strategia de apărare ocultă a intereselor statelor occidentale, care dețin supremația economică în UE, prin extinderea spre est și, mai nou, în Ucraina...

2. În privința comparării conjuncturii socio-politice din România aflată în pragul alegerilor, cu așa numitul « paradox al libertății lui Adam », credem că parabola respectivă a reușit să fie destul de forțată în context, din multe motive. În primul rând, că în dogma iudaică sau creștină, nu se putea pune problema ca Adam să-și aleagă o soție, nici măcar în glumă. Deci premisele inițiale ale sistemului de referință nu oferă contextul construirii unei glume de acest tip pe baza lui. Nu există acolo concepte de tipul soție, alegere, democrație, divorț ș.a. Adam și Eva nu au fost creați într-o democrație, ci în Teocrație. Iar în Împărăția lui Dumnezeu, deciziile nu se iau prin vot, existând acolo mijloace infinite superioare pentru construirea unor decizii, mijloace despre care cei mai mulți dintre oameni nu dețin vreo noțiune.

Dincolo de asemenea considerente însă, credem că un studiu de o asemenea valoare și importanță socială nu ar trebui să folosească mijloace silistice relativ minore, parafrazând idei dogmatice altfel de neatins.